

ROZPORZĄDZENIA URZĘDOWE

KURJI BISKUPIEJ ŁOMŻYŃSKIEJ.

№ 5

Łomża, dnia 1 czerwca 1929 r.

Rocznik III.

T R E Ś Ć:

26	S. Poenit. Ap. Dubium de privilegio sacerdotibus concessio in Const. Ap. „Auspicientibus Nobis”	28	Pont. Com. pro Russia. Notandum.
27	Pont. Com. ad Codicis canones authentica interpretandos: Responsa ad proposita dubia.	29	Areybactwo Matek chrześcijańsk.
		30	Składki na głodujących w ziemi Wileńskiej.
		31	Składki na potrzeby diecezjalne.
		32	Opłata stemplowa.

№ 26.

S. Poenit. Ap. Dubium de privilegio sacerdotibus concessio in Const. Apost. „Auspicientibus Nobis”

Sacrae Poenitentiariae Apostolicae sequens dubium pro opportuna solutione exhibitum fuit:

„Utrum privilegium personale, hoc anno iubilari in Constitutione Apostolica „Auspicientibus, Nobis” sacerdotibus concessum, sit consuetum personale privilegium altaris, vi cuius sacerdotes pro defuncto celebrantes, Indulgentiam plenariam acquirere et applicare valeant animae pro qua Missam celebrant; vel potius ita intellegendum sit ut sacerdotes, Sacrum litantes, in quolibet Missae Sacrificio plenariam Indulgentiam lucrari et applicare possint, independenter a Missae applicatione, uni animae, in Purgatorio detentae, ab ipsis ad libitum designatae”.

Et Sacra Poenitentiaria Apostolica, re mature perpensa, respondendum censuit:

„Negative ad primam partem, affirmative ad secundam”.

Facta autem de praemissis relatione SSmo D. N. Pio divina Providentia Pp. XI, ab infrascripto Regente eiusdem Sacri Tribunalis, in Audientia diei 1 Martii 1929, idem SSmus Dominus responsum Sacrae Poenitentiariae benigne aprobavit, confirmavit et publici inris mandavit.

Datum Romae, ex Sacra Poenitentiaria Apost., die 8 Martii 1929.

S. Luzio, *Regens.*

(L. S.)

A. Anelli, *Substitutus,*

**Pont. Com ad Codicis canones authentice interpretandos.
Responsa ad proposita dubia**

Emi Patres Pontificiae Commissionis ad Codicis canones authentice interpretandos, propositis in plenario coetu quae sequuntur dubiis, responderi mandarunt ut infra ad singula:

I. De Sacris Benedictionibus.

D. An verba ritibus ab Ecclesia praescriptis, de quibus in canone 549 § 1 n. 1, ita intelligenda sint ut Episcopi in sacris benedictionibus prohibeantur solo crucis signo uti, quum peculiaris formula in libris liturgicis non praescribitur.

R. *Negative.*

II. De impedimento publicae honestatis.

D. An vi canonis 1078 ex solo actu, ut aiunt, civili inter eos, de quibus in canone 1099 § 1, independenter a cohabitatione oritur impedimentum publicae honestatis.

R. *Negative.*

III. De dispensatione ab abstinentia et ieiunio.

D. An magnus populi concursus, de quo in canone 1245 § 2, habeatur etiam per extraordinarium concursum fidelium unius tantum paroeciae ad festum in ecclesia celebrandum.

R. *Affirmative.*

IV. De positionibus seu articulis argumentorum.

D. An secundum canonem 1761 § 1 servari possit praxis, vi cuius iudex cum altera parte communicare solet positiones seu articulos argumentorum, super quibus testes sunt examinandi, ut interrogatorium conficiat exhibeatque iudici.

R. *Affirmative*, remoto tamen subornationis periculo.

V. De iure accusandi matrimonium.

D. Utrum vox impedimenti canonis 1971 § 1 n. 1 intelligenda sit tantum de impedimentis proprie dictis (cann. 1067 — 1080), an

etiam de impedimentis improprie dictis matrimonium dirimentibus (cann. 1081 — 1103).

R. *Negative ad primam partem, affirmative ad secundam.*

Datum Romae, die 12 mensis Martii anno 1929.

(L. S.)

P. Card. Gasparri, *Praeses.*

Joseph Bruno, *Secretarius.*

№ 28.

Pont. Com. pro Russia. Notandum.

In decreto relato pag. 94 (fasc. II) huius voluminis. lin 12 pro eo quod est „ut singulos casus huic Pont. Commissioni, etc.“ legatur: „ut, quotiescumque de clericis agatur, sive sacerdotes sint sive solummodo diaconi, singulos casus huic Pontificiae Commissioni“, etc.

№ 29.

Arcybractwo Matek Chrześcijańskich.

Stworzywszy pierwszych ludzi ustanowił Pan Bóg jednocześnie małżeństwo i rodzinę. Ewę bowiem dał Stwórca Adamowi zaraz po jej stworzeniu za małżonkę. Małżeństwo zatem jest ustanowienia Bożego, a nie tworem samych ludzi, jak tego dowieść usiłują ludzie bezbożni.

Z tego swojego Bożego ustanowienia, a następnie jeszcze z podniesienia przez Zbawiciela do godności sakramentu czerpie małżeństwo i rodzina chrześcijańska swoją wysoką powagę, swoje wielkie znaczenie i swoje niezmiennie przymioty. Jako ze źródła niewysychającego łask Bożych płynie z pobożnego małżeństwa uświęcający wpływ na wszystkich członków rodziny, naprzód na męża i żonę, a potem na dzieci, któremi podoba się Panu Bogu małżeństwo pobłogosławić.

Wiedząc, że pobożna, religijna rodzina jest podstawą religijności ludzkości całej, uderza duch zły szczególnie natarczywie w rodziny, aby je pozbawić wiary, uczciwości, pobożności i spoiwości. A do tej przewrotnej walki zaprzęga najczęściej ludzi przewrotnych, aby szczęście duchowe ludziom odbiegać przez ludzi samych.

Wskutek tego niestety tak często nawołują się ludzie nie-religijni do wyrwania małżeństw z pod opieki Kościoła, do zamienienia ich na zwyczajne umowy świeckie, do rozrywania małżeństw dla lada błahego powodu. A jeśliby się udało zniweczyć w ten sposób świętość tej Bożej instytucji, wówczas zamierzają zabrać się do odbierania rodzicom dzieci, by je wychowywać wedle myśli i pragnień tego świata, a wbrew woli rodziców i Boga.

Te niebezpieczeństwa dla chrześcijańskich rodzin stanowią wielką troskę Kościoła i powodują go do wzywania rodzin, by czuwały nad swoją godnością jako instytucji Bożej i nad dostojnością swojego sakramentalnego charakteru. Obrona rodziny chrześcijańskiej przed jej upodleniem jest obowiązkiem przedewszystkiem rodzin samych i dlatego do walki o swoje dobra powinny stanąć zgodnie wszystkie chrześcijańskie rodziny wespół z Kościołem katolickim.

Atoli rodzina chrześcijańska ma nadto jeszcze obowiązek uświęcania się w wewnętrznym swoim życiu i działaniu. Pan Jezus uczynił bowiem małżeństwo chrześcijańskie sakramentem, aby jego łaski sakramentalne spływały na ojca, matkę i dzieci i dopomagały im do chrześcijańskiej pobożności. Przez chrześcijańskie małżeństwo ma się mąż umacniać we wierze, w pełnieniu przykazań Bożych i w ćwiczeniu się w cnotach religijnych i społecznych. Przez chrześcijańskie małżeństwo ma żona stać się naśladowczynią Najśw. Marji Panny, św. Anny, św. Elżbiety. W chrześcijańskiej rodzinie mają dzieci wyrastać na ludzi pobożnych, pracowitych i pożytecznych dla ludzkości.

Z tego wynika, że szczęście jednostek płynie z religijności rodziny. Co więcej — od religijnych rodzin zależy pomyślność społeczna, narodowa i państwowa. Religijność bowiem rodzin poszczególnych zlewa się w religijność ogólną całego społeczeństwa, które z religijnych członków złożone, staje się samo religijne i zdolne do rozwijania pomyślności ogólnej.

Widzimy więc jak bardzo trzeba się starać o to, abyśmy mieli jaknajwięcej rodzin religijnych, i jak poważnie rodziny chrześcijańskie katolickie powinny pracować nad sobą, aby wytworzyć jaknajwyższy stopień pobożności w poszczególnych członkach rodziny.

W rodzinie atoli każdej jest jedna osoba, która stanowiskiem swoim wybija się ponad innych członków, której wpływ jest sil-

niejszy, która jest duszą, sercem rodziny. Jest to żona, matka. Od niej zależy głównie, jakim duchem jest przepojona cała rodzina, od jej cnót idą ożywcze promienie do serc męża i dzieci, jej dobra wola podbija wolę wszystkich w rodzinie. Dobra, religijna żona i matka stanowi nie tylko o własnej religijności, a na końcu i zbawieniu, ale zazwyczaj także o pobożności i zbawieniu męża i dzieci.

Gdy więc mówię do was, najmilsi, o wyżej wymienionych niebezpiecznych objawach, do was, żony i matki, przedewszystkiem się zwracam, abyście połączyły swoje religijne uczucia i swoją dobrą wolę i roztoczyły pod kierunkiem swych duszpasterzy taką opiekę nad swymi rodzinami, iżby w nich zapanował święty duch a o ich religijność rozbiły się wszelkie zakusy bezbożne.

Otrzymawszy upoważnienie od odpowiedniej Władzy w Rzymie, powołuję we wszystkich parafjach do życia Arcybractwa Matek chrześcijańskich, obdarzone licznymi łaskami kościelnymi. Do Arcybractwa powinny się zapisać wszystkie żony, matki i wdowy, prowadzące życie nienaganne. Przyjęcie ich do Arcybractwa odbywać się będzie przepisany sposóbem uroczystości w kościele. Obowiązki zaś członków wykazują Ustawy Arcybractwa.

Ufam, iż nie będzie w naszej diecezji parafji bez tego Arcybractwa i że Arcybractwa te rozwijać się będą na pożytek naszych rodzin i dla dobra Kościoła.

Łomża, w dzień Bożego Ciała 1929.

† Stanisław Bp.

Instrukcje dla WW. Ks.Ks. Proboszczów.

Powyższe orędzie należy odczytać z ambony oraz zapowiedzieć, że po sumie zapisywać będzie ks. Proboszcz do Arcybractwa. Przed zapisaniem należy członkom odczytać Ustawy Arcybractwa, a po zapisaniu członków wybrać w myśl art. I Zarząd

Przyjęcie do Arcybractwa odbywa się wedle załączonego wzoru. Wiadomość o dokonaniu założeniu Ks. Proboszcz prześle do Kurji Biskupiej. Należy też założyć księgę bracką dla członków i księgę kasową.

Ustawy, regulamin przyjęcia oraz karty wpisowe ma na składzie Księgarnia „Unitas” w Łomży. Członek każdy powinien otrzymać powyższe druki za opłatą składkową.

Ustawa Arcybractwa Matek Chrześcijańskich diecezji Łomżyńskiej.

Art. I. ZADANIE.

Zadaniem Arcybractwa Matek Chrześcijańskich jest pouczanie matek o sposobach dobrego prowadzenia dzieci oraz pobudzanie ich do modlitwy o łaski Boże dla swej rodziny.

Parafjalne Arcybractwa Matek Chrześc. diecezji Łomżyńskiej są agregowane Arcybractwu macierzystemu przy kościele św. Augustyna w Rzymie.

Art. II. USTRÓJ ARCYBRACTWA.

Arcybractwo obejmuje Zarząd i członków. Zarząd tworzą:
a) ks. Dyrektor, mianowany przez Władzę diecezjalną i jego zastępca, przez ks. Dyrektora powołany, b) Rada arcybractwa mianowana przez ks. Dyrektora na przeciąg lat trzech.

Rada składa się z przewodniczącej, jej zastępczyni, sekretarki i skarbniczki.

Art. III.

CZŁONKIEM Arcybractwa może być każda niewiasta katolicka, mężatka lub wdowa choćby bezdzietna, wiodąca życie nienaganne chrześcijańskie. Przyjęcie do Arcybractwa dokonuje się uroczyście w kościele przez ks. Dyrektora lub jego zastępcę w sposób przepisany. Przyjętych członków zapisuje się w księgę bracką i wręcza się im kartę wpisową.

Po śmierci członka oddać należy kartę wpisową ks. Dyrektorowi w celu pomodlenia się na najbliższym zebraniu za zmarłą.

Art. IV. ZEBRANIA CZŁONKÓW.

Zebrania członków odbywają się raz na miesiąc, o ile możliwości w dniu stałym. Rozpoczynają się one i kończą przepisaną modlitwą. Prócz modlitwy odbywa się czytanie duchowne lub nauka o wychowaniu dzieci i o życiu religijnem w rodzinie.

Po zebraniu zbiera się składkę dobrowolną na wspieranie ubogich i chorych matek lub na potrzeby kościelne.

Raz w roku odbywa się walne zebranie w celu zdania sprawy z całego roku.

Art. V. OBOWIĄZKI DUCHOWNE.

Członkowie powinni:

1. odmówić codziennie te modlitwy, które się odmawia na końcu wspólnych zebrań;
2. przystępować często do sakramentów św.;
3. brać udział w każdym zebraniu brackim;
4. dopilnować, aby dzieci uczęszczały na msze św. i kazania, przystępowały często do sakramentów św., uczyły się pilnie katechizmu i postępowały bogobożnie;
5. odwiedzać matki ubogie lub chore;
6. opiekować się sierotami lub dziećmi zaniedbanymi;
7. brać udział w dorocznych ćwiczeniach duchownych i we mszach św., z których jedna powinna być zamówiona na intencję członków żywych, a druga za matki zmarłe.

Art. VI. PRZYWILEJE.

Matki należące do Arcybractwa mogą dostąpić następujących odpustów:

Odpust zupełny: 1) w dzień przyjęcia, 2) w godzinę śmierci, 3) w następujących dniach: Trzech Króli, Matki Boskiej Gromnicznej, św. Józefa, św. Moniki, św. Alojzego, św. Anny, św. Augustyna, Siedmiu boleści M. Boskiej, św. Aniołów Stróżów, Wszystkich Świętych. W jednym z dni listopada, w którym się odprawia doroczne nabożeństwo żałobne za zmarłe matki bractwa.

Warunki: 1) odprawienie spowiedzi w przeciągu ośmiu dni przed lub po dniu, do którego przywiązany jest odpust oraz przyjęcie komunji św. przynajmniej w przeddzień lub w czasie oktawy dnia odpustu. Kto się spowiada co dwa tygodnie, nie potrzebuje odprawiać osobnej spowiedzi odpustowej. 2) odwiedzenie kościoła parafjalnego, 3) pomodlenie się na intencję Ojca św. (np. 5 Ojcze nasz).

Odpusty cząstkowe: odpustu 60 dni za każdy dobry uczynek spełniony w myśl ustawy brackiej oraz 7 lat i tyleż kwadragen w dzień miesięcznego zebrania pod warunkiem wzbudzenia aktu żalu i pomodlenia się w intencji Ojca św.

Odpustów powyższych dostąpić mogą także kapłani prowadzący Arcybractwa. Można je też ofiarować za dusze w czyściu cierpiące.

Art. VIII. MODLITWY.

1) *Na początku zebrania.*

Wszchemogący, wieczny Boże Ojczy, któryś najmilszego Syna Swojego Jednorodzonego powierzył najlepszej z Matek i czuwał nad Najświętszą Rodziną, spraw, błagamy Cię pokornie, ażeby ta sama łaska Twoja wszchemocna pokrzepiała także nasze słabe siły przy wychowywaniu dzieci naszych. Błogosław, Panie Boże, umysłom naszym, ażebyśmy jasno i prawdziwie osądzić umiały, co dla dusz naszych dzieci jest zbawienne, a co szkodliwe. Błogosław sercom naszym, ażeby w nich gorzała wielka miłość dla Ciebie, najlepszego Ojca nas wszystkich i miłość roztropna dla naszych dzieci. Daj nam, Boże, dar cierpliwości w prowadzeniu dzieci naszych do pobożności. Spraw, abyśmy się stały godnymi zaszczytnego miana matki chrześcijańskiej i mogły wraz z dziećmi stanąć przed Tobą w wiecznych przybytkach. Przez Chrystusa Pana Naszego. Amen.

2) *Na końcu zebrania.*

O Najsw. Panno, Matko Słowa wcielonego i najmożniejsza nasza Pośredniczko, polecaj nasze drogie dzieci Najświętszemu Sercu Jezusa, które Ci łaski nie odmawia. Wstaw się za niemi.

Święci Aniołowie Stróżowie, módlcie się za niemi,

Święty Józefie, możny Opiekunie, módl się za niemi.

Święty Janie umiłowany uczniu

Serca Jezusowego

Święta Anno, Matko Marji

Święty Augustynie

Święty Alojzy

Święta Moniko

Święta Ryto

(Można dodać Zdrowaś Mario za matki zmarłe, chore, strapione, ubogie itp.).

Powyższą Ustawę Urcybractwa Matek Chrześcijańskich diecezji Łomżyńskiej zatwierdzam.

Łomża, d. 24 maja 1929 r.

№ 1861/29.

L. † S.

† Stanisław Bp.

Sposób przyjęcia do Arcybractwa Matek Chrześcijańskich.

Kandydatki odpowiadają klęcząc przed ołtarzem Matki Boskiej ze świecą zapaloną w rękę na następujące pytania Ks. Dyrektora:

Ks. Dyrektor:

Matki Chrześcijańskie:

1. Czy chcecie przystąpić do Arcybractwa Matek Chrześcijańskich?

Odpowiedź: Chcemy.

Ks. Dyr.:

2. Czy chcecie spełniać sumiennie obowiązki duchowne Arcybractwa?

Odp.: Chcemy.

Ks. Dyr.:

3. Czy chcecie dzieci swoje wychowywać pobożnie, przypominać im prawdy wiary św. oraz przykazania Boże i kościelne?

Odp.: Chcemy.

Ks. Dyr.:

4. Czy chcecie męża i dzieci swoje zachęcać do uczęszczania na nabożeństwa i do sakramentów św.?

Odp.: Chcemy.

Ks. Dyr.:

5. Czy chcecie dawać w domu dobry przykład, utrzymywać zgodę w rodzinie i nie dopuszczać grzechu do domów swoich?

Odp.: Chcemy.

Ks. Dyr.:

Przeto odmówcie z serca następujące przyrzeczenie:

O Marjo, Matko Boża, oto korzę się przed Tobą i obieram sobie Ciebie za szczególną swoją Orędowniczkę przed tronem Boga wszechmocnego. Pragnę przez zapisanie się do Arcybractwa Matek Chrześcijańskich naśladować Ciebie, Matkę Jezusa Chrystusa, w miłości dla Boga, w pobożności, w pokorze i w miłości dla dzieci. Pragnę być życiem swoim bogobojnym nauczycielką pobożności dla całej swojej rodziny. Czuwaj, Matko przedziwna, nademną i moją rodziną w niebezpieczeństwach, wspomagaj mnie w potrzebach, pocieszaj w smutkach i doświadczeniach i raduj upraszaniem łask Bożych dla mnie i dla drogich mi osób. Polecam się Twemu macierzyńskiemu Sercu. Amen.

Ks. Dyr.:

Spełniając życzenie wasze przyjmuję was do Arcybractwa Matek Chrześcijańskich i nadaję wam prawo do zyskiwania przywilejów w ustawie oznaczonych. W imię † Ojca i † Syna i † Ducha św. Amen.

№ 30.

Składki na głodujących w ziemi Wileńskiej

Tegoroczna ciężka zima zniszczyła wielkie obszary zasiewów w ziemi Wileńskiej. Wskutek tego grożą mieszkańcom głód i choroby.

W celu przyścia im z pomocą zarządzam zebranie składek po kościołach w jedną z najbliższych niedziel. Składki te zechcą WW. Ks.Ks. Proboszczowie zapowiedzieć w niedzielę poprzedzającą i zachęcić parafjan do wydatnej ofiarności. Następnie po ich zebraniu należy je odesłać na ręce ks. Dziekana z oznaczeniem celu tej składki. Ks. Ks. Dzekani zaś prześlą zebrane kwoty do Kurji Biskupiej.

Łomża, dnia 6. V. 1929.

† Stanisław Bp.

№ 31.

Składki na potrzeby diecezjalne.

Ostatnia Kongregacja Ks.Ks. Dziekanów uchwaliła od Duchowieństwa składki na cele seminarjum mniejszego w Łomży oraz na organizację Młodzieży Polskiej.

Stosownie do norm, ustalonych przez wyłonione ku temu komisje, Kurja będzie odpowiednie kwoty pobierała.

№ 32.

Oplata stemplowa.

MINISTERSTWO SKARBU
L. D. V. 5214/6.

Warszawa, d. 14 grudnia 1928 r.

Do

wszystkich Izb Skarbowych do Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego (Wydział Skarbowy) do Urzędów Opłat Stemplowych, oraz tych urzędów skarbowych, którym są poruczone sprawy opłat stemplowych.

W zakresie opłat stemplowych od wyciągów i innych świadectw z akt stanu cywilnego—obowiązują na mocy art. 155 u. o. s. zasady następujące:

I. Na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego oraz górnośląskiej części województwa śląskiego—opłata stemplowa wynosi 1 zł. od *każdego* zaświadczonego faktu urodzin, zaślubin lub śmierci. Wyjątek stanowią wyciągi i inne świadectwa z akt stanu

cywilnego, wydane przez duszpasterzy wojskowych; co do nich bowiem obowiązują zasady, podane niżej w punkcie II.

II. Na pozostałym obszarze państwa wysokość opłaty stempowej zależy od odpowiedzi na pytanie: kto ponosi koszty utrzymania tego urzędu stanu cywilnego, który w przypadku poszczególnym wydaje wyciąg lub świadectwo z ksiąg metrykalnych;

a) jeżeli wyciąg lub świadectwo z ksiąg metrykalnych wydaje urząd, którego kosztów utrzymania nie ponosi skarb państwa, to opłata wynosi 1 zł. od każdego zaświadczonego faktu urodzin, zaślubin lub śmierci.

b) jeżeli zaś skarb państwa ponosi koszt utrzymania urzędu stanu cywilnego, to opłata wynosi 3 zł. od *każdego* zaświadczonego faktu urodzin, zaślubin lub śmierci; oprócz tej opłaty stempowej *żadna inna opłata* nie ma być pobierana (art. 154, ustęp przedostatni).

Według obecnego stanu ustawodawstwa na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej i austriackiej urzędami stanu cywilnego, których koszt utrzymania ponosi skarb państwa są jedynie:

a) duszpasterze wojskowi, b) komisariaty policji państwowej na obszarze miasta Warszawy, prowadzące akta stanu cywilnego dla wyznań niechrześcijańskich oraz c) starostwa na obszarze byłej dzielnicy austriackiej, prowadzące akta stanu cywilnego dla osób, nie należących do żadnego wyznania, prawnie uznanego (dla t. zw. bezwyznaniowców). A zatem na obszarze b. dzielnic rosyjskiej i austriackiej jedynie wyciągi i inne świadectwa z akt stanu cywilnego, wydawane przez urzędy, wymienione tylko co pod literami: a), b), c), podlegają opłacie w wysokości 3 zł., wydawane przez urzędy innego rodzaju—w szczególności przez *duchownych*, prowadzących akta stanu cywilnego dla swojej społeczności wyznaniowej oraz przez organa *komunalne* podlegają opłacie w wysokości 1 zł.

III. Na całym obszarze państwa obowiązują nadto normy następujące:

1) Wolne są od opłaty stempowej—pod warunkiem wzajemności — wyciągi i inne świadectwa z akt stanu cywilnego, tyczące się: a) szefów i funkcjonarjuszów przedstawicielstw *dyplomatycznych* państw obcych, jeżeli te osoby są obywatelami państwa wysyłającego i należą do uznanego personelu eksterytorjalnego, b) *szefów* (nie funkcjonarjuszów) zawodowych przedstawicielstw *konsularnych* państw obcych, jeżeli są obywatelami państwa wysyłającego, c) członków *rodzin* osób urzędowych, wymienionych pod a) i b).

2) Na mocy art. 160 (punktu 3) są wolne od opłaty wyciągi i inne świadectwa z akt stanu cywilnego wydawane osobom, wymienionym w art. 144, a w szczególności *urzędom państwowym i samorządowym* (np. sądom karnym, żądającym tych wyciągów celem ustalenia wieku młodocianych przestępców).

3) Poza przypadkami, wymienionymi w punktach 1 i 2, wyciągi i inne świadectwa z akt stanu cywilnego mogą być wydawane zasadniczo tylko po uprzednim złożeniu opłaty stemplowej. Ani *cel* do którego wyciąg lub świadectwo mają służyć, ani ich forma nie uzasadniają uwolnienia od opłaty stemplowej. Wyciągi krótkie (wydawane na t. zw. druczkach) *podlegają* opłacie (w wysokości 1 zł. względnie 3 zł., od każdego zaświadczonego faktu) *na równi z wypisami pełnemi*.

Jedynie wówczas, gdy osoba, która żąda wydania wyciągu lub świadectwa, jest tak dalece niezamożna, że uiszczenie opłaty stemplowej *nie jest możliwe bez dotkliwego uszczerbku majątkowego* i ten stan rzeczy jest urzędnikowi stanu cywilnego niewątpliwie znany, ma być wyciąg lub świadectwo wydane mimo nieuiszczenia opłaty stemplowej (art. 160, punkt 1 — w związku z punktem 17 art. 142). Urzędnik stanu cywilnego ma jednak w takim razie pozostawić w swych aktach notatkę, stwierdzającą, komu i kiedy wyciąg (świadectwo) został wydany mimo nieuiszczenia opłaty stemplowej oraz z jakich powodów urzędnik uznał petenta za ubogiego (§ 176 r. w. s.).

4) Opłatę stemplową uiszcza się za pomocą znaczków stemplowych, naklejanych na wydanym wyciągu (świadectwie) i skasowanych pieczęcią urzędu stanu cywilnego (§ 177 r. w. s.).

Dyrektor Departamentu
(W. Koszko).